NOV 6 1942

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 231. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 6-го листопаду 1942. No. 231. Jersey City, N. J., Friday, November 6, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВИБОРЧІ ЗДОБУТКИ РЕПУБЛИКАНІВ БІЛЬШІ НІЖ ЗДАВАЛОСЬ

ВАШИНГТОН. — В останніх виборах Републиканська Партія здобула більше місць, ніж це з початку здавалось. В палаті представників вони здобули 43 нових місць, а в сенаті 9. В той спосіб вони осягнули майже рівність з Демократичною Партією, бо демократи тепер розпоряджають лише маленькою надвишкою — 20 конгресменів. Від початку уряду президента Рузвелта демократи не мали такого малого числа репрезентантів. — В виборах перепали деякі найгарячіші прихильники президента, серед них 81-літний сенатор Джордж Норіс з Небраски, котрий служив в федеральнім конгресі 40 літ. Він вже не хотів більше кандидувати, але президент Рузвелт намовив його. Тепер він перепав. Зо сльозами в очах він говорив кореспондентам, що його власні виборці, відкинувши його при виборах, осудили тим його 40-літню працю, в котрій він старався ставити інтерес виборців і цілої нації понад все інше. Він не закривав того, що в його віці те відкинення, це для нього тяжкий удар. Перепав також сенатор Бравн з Мішіген, відомий зо своєї протинфляційної боротьби, та сенатор Джош Лі, з Оклагоми, відомий зо своїх прогибіційних законопроектів.

ПОЛЕТІ ПЕРЕПАВ.

НЮ ЙОРК. — Для Демократичної Партії тяжчим ударом є те, що перепав заступник губернатора Чарлс Полеті, ніж те, що програв Джан Бенет. Бо Бенета з початку не одобрював президент і він став кісткою незгоди в Демократичній Партії. Але Полеті був приємливий для всіх груп, навіть для Партії Праці. Він служив цілий час з губернатором Ліменом. А тепер він перепав, а вийшов його суперник Волес, що стояв на лісті Томаса Дюія.

ДЮІ ЗА ШИРОКІ РЕФОРМИ.

НЮ ЙОРК. — Новий губернатор нюйорського стейту, Томас Дюі, як свій перший вчинок на новім становищі уважав за відповідне вислати телеграму до президента Рузвелта, прирікаючи йому як начальному вождови американських збройних сил, всецілу льояльність і співпрацю в його воєнних заходах. Далі Дюі заявив, що головним його завданням буде побуджувати в стейті всі сили, та запрягти їх на службу воєнним зусиллям. Далі Дюі задумує поробити на важних становищах в стейті зміни. Правдоподібно багато демократів буде усунено, а їх місця займуть републиканці.

НАНОВО ВИБРАНО ДВОХ АСЕМБЛИМЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Два асемблимени українського походження, Степан Ярема і Марсел Вагнер, оба з Демократичної Партії знов зістали вибрані на свої давні становища. С. Ярема знов увійшов до нюйорської Стейтової легіслятури, а Марсел Вагнер до Ню Джерзі.

КОМУНІСТИ В ВИБОРАХ ПОТЕРПІЛИ.

НЮ ЙОРК. — Комуністи, котрі в передвиборчих днях дивились за тим, котрому кандидатови треба пошкодити і відповідно розділяли свої голоси, пошкодили сами собі. Бо вони не здобули в виборах навіть 50,000 голосів на свого кандидата і через те стратили рівень політичної партії. Щоб мати назву „політичної партії" треба в виборах дістати 50,000 голосів.

ЗА ВІДБІР ГРОМАДЯНСТВА КОМУНІСТАМ.

ВАШИНГТОН. — Найвищий суд почав розглядати справу секретаря комуністичної партії в стейті Каліфорнія, Шнайдермана, котрому стейтовий суд відібрав громадянство на тій основі, що він є членом комуністичної партії. Шнайдермана обороняв не хто інший, а Вендел Вилкі, бувший републиканський кандидат на президента, котрого большевицькі газети два роки тому називали помелом Моргана та великого капіталу.

ЗРІСТ ПЕРЕСТУПСТВА СЕРЕД ДІТВОРИ.

НЮ ЙОРК. — Суддя діточого суду, Пенкен, заявив, що його дуже непокоїть факт, що зріст переступства серед недорослої дітвори набирає чимраз більших розмірів. Чимраз більше випадків буває, що малолітні дівчата стають проститутками, а малолітні хлопці насилують дівчат. Суддя Пенкен піддавав думку, щоб вечорами закривати забавні площі для дітей, а відкривати школи. Також він ганьбив родичів, котрі дозволяють малолітним дівчатам одягатись як дорослі. Він казав, що годі винувати вояка на відпустці, коли він шукає товариства малолітньої дівчини, коли він навіть не знає, чи вона малолітна, бо вона одягнена як доросла. Пенкен нагадував, що те саме діялось в Англії в першім році війни, де переступство серед дітей понижче 14 року життя зросло на 40% у порівнанні до передвоєнного.

Американці на Ґвадалканалі Знов Здобули Певні Позиції від Японців

ВАШИНГТОН. — Бої на Ґвадалканалі продовжаються. Американські частини в кількох місцях повели проти японців наступ і здобули деякі позиції, здобувши також 20 японських скорострілів та дві гармати. Ці здобутки справді невеликі, але вони вказують, що американські війська, не звертаючи уваги на японські скріплення, є далі панами ситуації.

ОФЕНЗИВА В НОВІЙ ҐВІНЕЇ ПОСТУПАЄ ВПЕРЕД

АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Війська Обєднаних Держав, що від місяця переводять проти японців офензиву в східнім кінці острова Нова Ґвінея, знов посунулись на шість миль вперед, від здобутої недавно від японців бази в Кокода. Вони тепер віддалені всього на 43 милі від головної японської бази на тім терені війни — Буна. Американські літаки в купі з тим бомбардують японські бази з повітря. Вони наїздили Буну, Ляе і Салямуу.

ГЕРОЙСТВО АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Військові власти подали до відома, що американським летунам у боротьбі з японцями нераз треба йти майже на видиму смерть, а вони це в геройський спосіб виконують, хоч дисципліна в повітрі полягає більше на добрій волі, ніж на страху перед карою. В одній боротьбі з японцями треба було зустріти хмари японських літаків, а також треба було бомбардувати японські кораблі. Для тої цілі вислано 41 морських торпедових літаків, котрі відважно змішались з ворогами та близько підїздили під японські кораблі, поціляючи їх торпедами. Та відвага дорого коштувала, бо з 41 літаків повернуло лише шість. Решта загинула. Але робота була виконана.

НІМЦІ ЦЕЇ ЗИМИ МАТИМУТЬ ХАРЧ, ХОЧ ІНШІ БУДУТЬ ГОЛОДУВАТИ

НЮ ЙОРК. — До Америки прибув радник голяндської амбасади, Вреденбурх, котрий розказав журналістам, що німці цеї зими для власного вжитку матимуть потрібний харч, але інші народи Европи будуть голодувати. Деякі з них будуть тяжко голодувати.

Британці й Американці Радіють з Перемоги в Єгипті

ЛОНДОН. — Король Юрій вислав генералові Александрові, командантові британських військ на Середньому Сході, гратуляційну телеграму зприводу перемоги восьмої британської армії над військами Осі. Каже король, що вага цеї перемоги не можна прибільшити.

Пані Рузвелтова вислала подібну гратуляційну телеграму зприводу тої перемоги британському королеві.

З невтральних жерел прийшла сюди вістка, що маршал Ромель находиться тепер у Єгипті. Щоправда, Гітлер збирався приміститн Ромеля в своїм прибічнім штабі, але серіозність положення в Єгипті й потреба піддержання боевого настрою серед військ Осі вимагала оставлення Ромеля в Африці.

ШВЕЦІЯ ПАЙКУЄ ЕЛЄКТРИКУ

СТОКГОЛЬМ. — Ще з 1. жовтня почав шведський уряд пайкувати електрику для домів, крамниць і вуличного освітлення, а з початком цього місяця почав теж пайкувати електрику для фабрик. Пояснює це зарядження недостачою води для продукції електричної сили.

НАЦІСТИ ВІДБИРАЮТЬ ДІТЕЙ ЖИДІВСЬКИМ РОДИЧАМ

Ліберальні французи подають французькому урядові в Віші петиції з протестами проти діяльности Гестапа в Франції проти жидів. Говориться в цих петиціях, що агенти Гестапа забирають жидівські діти від їх родичів і вивозять їх у концентраційні табори, де кожній дитині надають імення, яке затирає її національне походження і виховують її на нациста.

КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА В ІНДІЇ

Візита генерала Вейвела в генерала Льо Тунга, команданта двох китайських армій, тепер у Ню Делі, в Індії, викликала велике зацікавлення щодо приявности такого великого числа китайських вояків у Індії. Показується, що ці війська перебилися пішком з Китаю до Бурми, а опісля до Індії. Є це все ветерани багатьох боїв.

НАЧАЛЬНИК МІЖ СВОЇМИ ВОЯКАМИ. — Генерал МекАртур, славний оборонець Филипин, а тепер начальний командант воєнних сил Обєднаних Держав на Полудново-західньому Пацифіку, зявився несподівано між американськими вояками в Новій Ґвінеї, що воюють в джунґлях, проганяючи звідтам японців. Бачимо генерала, сидячого напереді в „джіп" (малий автомобіль).

АРМІЯ РОМЕЛЯ В ПОВНІМ ВІДВОРОТІ

ЛОНДОН. — За спеціяльним комунікатом, виданим у Каїро, всі військові сили держав Осі в Єгипті находяться в повному відвороті, а восьма британська армія жене зараз за ними. Сильні передні позиції заломилися від невпинних ударів артилерії й піхоти Злучених Держав, Великої Британії, Доміній й їх союзників.

Аліянтське донесення говорить про 9,000 бранців, між котрими є багато генералів і інших старшин, а між ними фон Тома, командант німецького африканського корпусу; генерал фон Штуме, кажуть, згинув у бою. Команда восьмої британської армії каже, що війська держав Осі втратили 600 літаків, 260 повзів, 270 гармат.

Дванацяти-дневий бій досягнув свого вершка в середу. Був це переважно бій повзів, по котрих найголовнішу ролю грали літаки.

Бій розтягнувся й на море, де морські й повітряні сили затопили 50,000 тон ворожих кораблів і ушкодили поважно засоби перевозу військ і амуніції почерез Середземне море.

Тепер німецькі й італійські війська відступають на цілій лінії. Дорога їх відвороту дуже вузька, і через те всякі напади на них мають для них страшні наслідки. Аліянтські літаки бють по відступаючих днем і ніччю.

Каже каїрське донесення, що на одному секторі єгипетського побоєвища італійці попросили аліянтів за перервання боїв, аби вони могли поховати вбитих. Просьбу передано британській команді.

Німецький комунікат признає перемогу аліянтів та пояснює, що аліянти добилися її піхотинськими атаками, піддержаними повзами; рівночасно одначе додає, що війська Осі заняли глибокі оборонні позиції.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ВІДБИВАЄ ЗАВЗЯТІ НІМЕЦЬКІ УДАРИ.

МОСКВА. — Советський комунікат з четверга каже, що червона армія держиться далі на своїх позиціях в Стaлінграді й на центральному Кавказі та добилася доспіхів над Чорним Морем і на півночі від Сталінграду.

Німці далі кидали маси повзів у бій на рівнинах Налчика, у стіп Кавказу, але росіяни відбили всі напади.

Короткий німецький комунікат не підносить ніяких претенсій на здобутки в Росії.

РОСІЯНИ ДОБАЧУЮТЬ ОСЛАБЛЕННЯ НІМЕЧЧИНИ.

МОСКВА. — „Червона Зоря" каже, що з приходом другої зими на Східний Фронт можна добачити признаки поважного ослаблення німецької ударної сили. Стаття підчеркує, що нацисти далі досі не добилися там стратегічних цілей та що безупинна офензива ослабила їх сили, такщо їх напади не можуть бути ні постійні й видержані. З невдачі під Сталінградом виходять для Німеччини різні політичні клопоти.

ФРАНЦІЯ ВІДДАЄ ОСІ 35 ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН. — Французький уряд у Віші передав державам Осі формально 35 торговельних кораблів. Одні з тих кораблів держави Осі зачартерували на себе, інші вони перебрали на власність, а ще інші французький уряд передав Осі на вжиток.

Три з тих кораблів уже вислано з італійського порту Ґенуї.

Донесення з Віші підчеркують запопадливі нові признаки ворожнечі Франції до Обєднаних Держав. Нині вони підносять як знаменний факт, що начальники французької Західної Африки й Альжірії заявили, що вони будуть обороняти ці кольонії проти всякого атаку. Що вони розуміють під атакою, можна вносити з уступу, в котрім говориться, що французи в Африці повинні йти за своїм вождом, котрим є вожд зпід Вердену, себто Петен.

АНГЛІЯ ЖУРИТЬСЯ ХАРЧАМИ.

Британське міністерство харчів виробило плян засушування харчів, і ці пляни вже почали переводити в життя. В цей спосіб почато консервацію 15 найголовніших їстівних ростин, котрі цього року добре зародили. Засушено так 7,500 тон ярини. Для цього треба було зужити 140,000 тон свіжої ярини.

ЗРІСТ РОЗВОДІВ В АНҐЛІЇ.

До британських судів вплинули в цьому році 3,000 позвів за розводи. Є це чотири рази стільки, кількo їх було в минулому році. Замітно, що позви походять у рівній мірі від чоловіків і жінок.

Поважне число таких позвів вплинуло від вояків і моряків воєнної фльоти. Приписують цей зріст до певної міри фактові, що воєнне міністерство недавно тому почало давати воякам правні поради, а в додатку приватні порадні помагають воякам полагодувати свої правні клопоти.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ ГІТЛЕРА — ДАЛІ ОДНА ПАРТІЯ

Уже по виборах. Для тих, що не визнаються добре на американських відносинах, а тим самим і не знають, хто властиво виграв, треба відповісти відразу цілком просто: виграла американська демократична система навіть в такому часі, коли ведеться тотальна війна і коли вже самі воєнні обставини змушують державу до вкорочування свобід. Значить, що навіть у таких часах американський нарід вважає потрібним, щоби була вдержана здорова й сильна опозиція, та щоб навіть у таких часах не давати одній партії аж такого великого впливу, що моглоб повстати побоювання, що з цього моглаб зродитись якась диктатура. Ось це є те все, що можна і треба сказати про останні вибори, в яких републиканці віднесли поважні успіхи.

Та як є тепер з найважнішою справою — з війною? Як є з відношенням до Держав Осі, до Гітлера і його союзників? Отже, як це сильно підкреслив републиканець Томас Е. Дюї, що зістав вибраний губернатором нюйорського стейту, так є, що супроти Гітлера і в справах війни — є в Америці надалі тільки одна партія. Щодо цього зміна через вибори зайшла хіба така, що ті, що зістали вибрані на уряди з републиканського боку, заявилися за найповнішу льояльність супроти особи президента Френклина Д. Рузвелта і за якнайсильніше попертя його воєнних змагань, але з тим додатком, щоб ті змагання були ще далеко сильніші. Отже вислід нових виборів не виказує в краю ніякого ослаблення у справах війни, а навпаки, виказує скріплення. І це є найважніше. Ось тому і Дюї, як йому ґратулювали, що здобув перемогу, заявив, що ніхто не святкує сьогодня „партійної перемоги", бо кожний заінтересований тільки в одній перемозі, а це в тотальній, безкомпромісовій перемозі над ворогами краю. Ще далі він заявив, що ті, що виграли при виборах, є „опозиційною партією", але тільки „безкомпромісовою опозицією супроти Гітлера і його союзників, та супроти тих усіх поганих річей, які вони обстоюють".

Противна сторона, себто демократична, що потерпіла при виборах, прийме вислід виборів цілком певно так, як це зробив прокуратор Джан Бенет, противник Томаса Дюї при кандидованню на нюйорського губернатора, що сказав: „Живемо в демократії. Горожани нюйорського стейту сказали своє слово". Сказали і рішили. І до цього повинен застосуватись кожний здисциплінований і патріотичний громадянин.

Вибори минули. Републиканська партія скріпилась. І як „опозиційна" має тепер кращу нагоду виявити свою силу на кращу службу краєви. Хто з ворогів Америки рахував, що може буде інакше, грубо помилиться. Супроти ворогів — Америка по виборах буде ще більше сконсолідованою, ніж була до виборів. Це певне.

Чи Переможе Німецька Офензива?

Широку увагу критики звернула на себе книжка Макса Вернера про вигляди німецької офензивної, зачіпної, тактики. Книжка заслугує на цю увагу, бо вона порушує справу, яка певно ворушить ум кожної людини, що цікавиться питанням висліду війни. Питання ваги німецької офензиви важне, бо, як кожна така людина знає, німці поклали на ту офензиву всі свої надії. Вони понесли на її жертівнику величезні жертви й завдяки їм мали вже немалі успіхи. Для неодної людини питання вартости німецької офензиви вже навіть пересуджена справа; для такої людини німецька офензива є певно фактом першої ваги на боці німецької переваги, мовляв, завдяки тій офензиві німці мали такі успіхи, що навіть сумніватися не можна в остаточну німецьку вигру. Через те власне, що існують такі люди, цікаво є для всякої думаючої людини побачити, що є люди, які всі такі думки піддають основній критиці.

Джан Чемберлин, відомий зо своїх знаменитих оглядів нових книжок, так збирає суть книжки Макса Вернера: Історія німецької офензиви це серія грубих помилок і перечислень з німецького боку. Вони відкинули для неї одну нагоду за другою, і для неї вони тепер відкидають останки своїх найкращих військ. Росіян німці пхали перед собою через два літа, але при кінці кожного німецького наступу большевицькі ґенерали вспівали схопити німців, коли вони стратили рівновагу й врятувати жизненні обєкти, кинувши в бій рішаючі резерви. Німці вели, досі безплодну війну: забирали спалену землю, ускладнювали свої комунікаційні проблеми, тратили кров і металь безконечною рікою, а все таки не вспіли стерти з лиця російських армій.

Для Вернера битва на лінії Сталіна, котру німці виграли літом 1941. року, скінчилася „перемогою в порожнечі". Битву під Смоленськом, на його думку, виграли Совети, бо вона зїла час і скінчилася розіграною та не дала німцям заняти Москви перед приходом „ґенерала Зими". Битва за Україну в 1941. році це нібито німецька перемога, але це сталося, на погляд Вернера, лише тому, бо росіяни вважали центральний московський фронт за рішаючий фронт і тому не давалися втягати до розбивання своїх сил. Як Гітлерові не вдалося досягти Москви, слушність совєтського наставлення признав світ.

Літом 1942 року німці далі робили ті самі помилки: тактичні добутки брали за стратегічну користь. Вони пішли глибше в Україну й доперли до Північного Кавказу. При цьому вони потерпели зовсім всі органічні звязки між північним, центральним і південним російськими фронтами. Тепер вони мусять удержувати під своєю владою величезні простори на півдні, і через те не можуть концентрувати своїх сил проти Москви й Ленінграду. Росіяни, які мають два рази стільки людського матеріялу, що німці, все поспівають вкинути резерви в ті місця, де німці ослабають внаслідок зимна. Нині вони дійшли до Кавказу, але й там вони не можуть завдати противникові рішаючого удару, бо вони не мають досить сили ні здібности передертися через високі гори й досягнути нафтових теренів Баку.

Неменше цікаві виводи Вернера про остаточний вислід німецько - російської війни. Цей вислід зрештою виходить ясно з його, тут поданих заложень. До них Вернер додає, що російські амуниційні промисли майже не потерпіли ніяких утрат, бо машинерію з України вивезено завчасу перед приходом німців. Російські промисли для виробу машинерії втратили лише 10 процентів своєї передвоєнної здібности. Одинокі поважні втрати потерпіли російські промисли на полі виробу сталі, головно внаслідок утрати донецького басену. Одначе, совети ще мають коло 50 процентів сталевого промислу, а це їм вистарчить на удержання вищости своєї артилерії й панцирної піхоти.

Коли ще Обєднані Держави вспіють розвинути стратегію коаліційного воювання, то, на думку Вернера, росіянам нічого боятися можливости прогри.

Джан Чемберлин згори признає, що книжка Вернера буде тяжким оріхом для багатьох людей. Одначе він пригадує, що коло в 1939 році вийшла була книжка того самого автора „Військова сила великих держав", то богато критиків його посудило, що він піддався большевицькій пропаганді: Нині вони, а в тому числі й самий Чемберлин, його за цей посуд перепрошують. Чи має він слушність, покаже майбутнє; нині на всякий випадок його погляди заслугують на увагу.

ОДНА ЦІЛЬ І МАЙБУТНІ РОЗХОДЖЕННЯ

Комуністи залюбки ставлять нам запит: „Як ви можете ставити інтерес Америки на першім місці, коли ви нічим не помагаєте совєтським зусиллям вдержати напір Гітлера? Совєтські і американські зусилля тотожні і хто їх розділює, шкодить Америці".

Першусього — ми, нарівні з іншими американцями — таки піддержуємо совєтські зусилля вдержати напір Гітлера. Ми складаємо міліони долярів на будову ріжних воєнних машин, багато з нас власними руками витворюють ті машини. Ті машини опісля йдуть до Советів і помагають видержувати напір Гітлера. Без тих машин совєтський фронт був би вже роздвівся, а в Москві володів би якийсь гітлерівський квізлінг.

Але, помагаючи в той спосіб видержувати напір Советів, ми інакше ту поміч пояснюємо і інакше до неї підходимо. Ми кажемо, що, посилаючи поміч до Советів, Америка в першу чергу тим помагає сама собі. Не для рятування совєтської імперії, не для рятування комуністичного режиму, йде та поміч до Советів, тільки для виснажування німецької сили. Чи це виснажування відбувається на заході Европи чи на сході, для Америки великої ріжниці не робить. Ослаблення ворога, де воно не наступилоб, є користю для Америки й воно йде по пляні, що веде до перемоги Америки.

Большевицьким агентам це не до вподоби. Вони хотілиб, щоб ту поміч Америка посилала в імені рятування совєтської імперії, для рятування комуністичного режиму. В той спосіб ті агенти в Америці пробують представити справу, перепачковуючи разом з тим в широкий американський загал симпатії для комунізму в цілому.

Розбиття Гітлера — це одна спільна ціль для всіх Обєднаних Держав, включаючи Америку і Совети. Це неоспорна правда. Для тої цілі всі мусять працювати. Але світ не закінчиться на розбитті Гітлера. По тім розбитті щойно зачнеться справжнє життя для всіх народів і те життя вже заздалегідь потребує плянування. По розбитті переможні держави зачнуть впроваджувати на світі свій лад і тут між Советами з одного боку, а Америкою і Англією з другого, готові зазначувати певні ріжниці поглядів. Бо дві останні держави таки не бажають ні в себе, ні де інде, впроваджування комуністичного ладу. Найвиразніше вони заявили, що борються за чотири свободи, не лише для себе, але для всіх народів світу. А ті чотири свободи, як ми добре знаємо, комунізм цілковито роздавлює. Всі ми ще дуже добре памятаємо ту непербірливу війну, котру комунізм провадив по цілій Европі в періоді поміж двома війнами. Европейська демократична цивілізація була предметом страшних простацьких наруг з боку комунізму. Комуністичні агітатори витрачали міліони долярів, щоб підорвати серед ріжних народів повагу до демократії, до парляментарного устрою, до приватної власности, до політично-партійного життя, до релігії, а навіть до мистецтва.

Про ту війну державні мужі Америки і Англії не забули. Щобільше, та війна далі продовжується, хоч в замаскованій формі. Комуністи приняли в свою політичну термінольоґію слово „демократія" і джонглюють тим словом стільки, скільки уважають за потрібне. Але водночас вони підтинають основи демократії, висміваючи теперішню американську систему, поширюючи брехливі і компромітуючі пашквілі на американський конгрес і репрезентативні інституції, поширюючи брехливі відомости про „капіталістичну експльоатацію" і т. п. Вони не тратять ні одної нагоди, щоб чимнебудь не скомпромітувати тої американської демократичної системи. Про це американські і англійські державні мужі також дуже добре знають.

Знаючи це, вони так поступають, щоб осягнути найважнішу ціль в тій війні, себто, щоб розгромити Гітлера і Японію, але водночас, щоб заощадити для себе на стільки сили, аби при її помочи по закінченні війни запровадити на світі справжній демократичний, справедливий лад.

І під тим оглядом між Советами з одного боку, а Америкою і Британією з другого, існують певні розбіжності. Совети хочуть конче другого фронту в Европі, навіть колиб той фронт мав принести жахливу поразку для Америки і Британії. Але шляхом тої поразки Совети змоглиб врятувати велику частину своєї власної сили, для переведення їх повоєнних плянів. Америка і Англія, зрозуміло, не хочуть бути погноєм для Советів і поступають так, щоби з того вийшла найбільша користь для них і всіх інших країв. Вони, безперечно, помагають Советам усім, чим можуть, але не хочуть йти на свою видиму погубу. Тимбільше, що Совети в минулому виказували скрайньо себелюбну політику і навіть чинно помагали Гітлерови будувати ту силу, яка тепер перекочується через їх території.

Коли мова про „другий фронт", то чому Совети не хочуть відкрити „другого фронту" проти Японії, на Далекім Сході, хоч Зелений Клин став би прекрасною протияпонською базою теж і для Америки і заощадив би тим чимало американської крови. Цього Совети не хочуть зробити. Зате настирливо домагаються подібного „другого фронту" в Европі від Англії і Америки.

Та їм можна цього домагатись. Навіть, з боку совєтських інтересів це вповні оправдане. Зате крайно шкідливим є явище, що комуністичні агенти в Америці і Англії те домагання роздувають до неймовірно великих границь і роблять з нього головну основу воєнної стратегії Обєднаних Народів. Своєю нахабною агітацією і тавруванням американських провідників вони вносять роздор в американську націю і підривають її мілітарну силу. Ті комуністичні агенти закидають мілітарному і політичному проводови Америки і Британії двоєличність, нещирість. Вони тим викликають огірчення серед широкого загалу.

Водночас з тою роботою вони критикують все, що тільки бачать в Америці, а що нагадує старі американські свободолюбні традиції. Читаючи большевицькі видавництва можна набрати такого переконання, що дійсно, американська правляча система, з винятком тих осіб і інституцій, що мають червоне забарвлення, перегнила до самого споду. Зате в Советах — рай! Там все чудесне, все ідеальне, все знамените! Нема ні найменшої плями на тім совєтським сонечку!

Робота комуністичних агентів йде по точно вироблених і керованих одним центром, плянах. Ті агенти промощують психольоґічний шлях для майбутнього комуністичного перевороту. Вони пробують здобути душу загалу, а бодай розслабити ту душу до тої міри, щоб той загал не ставав в обороні своїх традиційних святощів, як ті святощі будуть опльовані і придоптані вояовничим комунізмом. Та даремний їх труд. Американці знають добре про ту небезпеку. За свою свободу вони боролись довгий час і приносили за неї великі жертви. Тепер вони її так легко не випустять з рук. Всім течіям, що ставлять за ідеал ріжні деспотизми, вони у слушний час покладуть кінець.

НАДІЯ КИБАЛЬЧИЧ

Пропащі Сестри

(Повість).

21)

З усіх цих вульгарних уразливих слів Олю вразило тільки те, що вона ніколи не побачить Омельченка.

Вона заплакала.

— В-е-е! — перекривила її Ліза. — Думає, що вона героїня роману! Похоже, кирпата морда! Не вже ти думала, що можеш кому небудь подобатися? Бач, поїхав, тай край!

Вона ще довго колупалася в сестриному горі, але та вже нічого не чула за сльозами.

Після виїзду Омельченка Оля нікуди не виходила. Це нікого не дивувало, бо так звичайно робили всі панночки, коли той, на котрого вони мали надії, виїздив або женився з іншою.

Оля дуже журилася і дуже змарніла. У день вона намагалася не плакати, а тільки вночі, коли всі поснуть. Довгі були ті ночі і без краю журливі. Здавалося, що їм не буде кінця, що до віку вони будуть такі чорні та мовчазні.

Прийшла зима. Іноді за стінами гула завірюха і вітер торгав віконниці, наче добувався до хати. Поторгає і затихне. Знову добивається. І такий був той стук несміливий та журливий, наче до хати добивалася несміла, до одчаю замучена людина.

Оля умивалася тихими сльозами та такими рясними, що і подушка і руки робилися мокрими. Марія Олександровна, що спала близенько і мала легкий сон, ніколи не чула того плачу. Чула, як добивається вітер, як сиплеться у віконниці сухий дрібний сніг, як виє у комині, але доччиного плачу не чула.

Засипляла Оля тільки тоді, коли довкола починався вже рух, як люди вставали поїти худобу та носити воду. Спала годину, або дві і вставала зовсім хвора.

Незадовго до Різдва прийшла Борщиха і знову почала говорити про Дощенка. Коли вона пішла, Ліза сказала матері:

— Треба віддати Олю за Дощенка ікрай, а то скрізь вона передимною стремить.

— Це неможливо! — відказала та і аж поблідла.

Ліза усміхнулася. Пішла до Олі і сказала:

— Тебе хоче сватати Дощенко. Нічого тобі сподіватися, що твій царевич вернеться. Підеш за Дощенка тай годі!

Оля глянула на неї переляканими очима і відказала:

— Я не хочу заміж.

— Підеш. — Ліза дивилася на сестру, усміхалася, вихитувала головою, а потім, махнувши рукою, пішла.

Олі стало страшно, і їй схотілося кудись втекти. Не розуміючи, що робить, вона швиденько одяглася і вийшла через пекарню у сад. Там все було вкрите снігом, а віття, запорошене інеєм, здавалося також густе, як літом, тільки біле, непорушне, мертве.

До берега була протоптана стежка. Оля пішла по ній і спустилася вниз і далі, куди вона вела. Навколо ген-ген була біла рівнина, така блискуча під сонцем, що на неї було боляче дивитись.

Стежка кінчалася перед ополонкою; навкруги неї понамерзало і було дуже нерівно та слизько. Оля зупинилася перед нею, подивилася навколо і оглянулася назад.

На горі стояло містечко засипане снігом. Все було біле. Їй пригадалося, як минулою весною вона тут зустрілася з Омельченком. Тоді тут було зелено та густо, а у містечку червоніли дахи та золотили соломяні стріхи. Як то давно було! Наче снилося!

„Що то буде далі?" — Вона подумала про те, що їй сказала Ліза, і несвідомо затулила собі очі рукою, наче злякалася, що перед ними зявиться примара життя за Дощенком.

„Ліза доведе свій замір до кінця — з нею нема сили змагатися, або замучить, доведе до божевілля. Що робити? Втекти? Куди і як? Написати Омельченкові? Та йому „байдуже!..."

Оля ще раз оглянулася, наче шукаючи порятунку, потім подивилася вниз. Темна вода блищала на білому снігу. Дівчина підійшла ближче, наче та її цікавила, притягала.

Трудно було ступати по нерівній кризі. Оля зупинилася над самою ополонкою і стала дивитися у воду. Пригадалося оповідання про дівчину, котра утопилася в ополонці, коли її стали силувати за нелюба.

Оля виразно уявила собі, що то почувала дівчина, як ішла до ополонки: найстрашніше від усього на світі було життя за нелюбом.

Вона раптом ступила вперед і в туж мить уявила собі, що перечула дівчина, як вже пішла під кригу: нічим дихати, холодна до болю вода тягне вниз, потім тверда крига над головою...

Оля хитнулася, ніби хотіла кинутись назад, але в туж мить зсунулася в ополонку. В очах потемніло і все тіло потягло вниз.

(Кінець).

ПОЛЯКАМ В НЕОКУПОВАНІЙ ФРАНЦІЇ ГРОЗИТЬ ДЕПОРТАЦІЯ.

ЛОНДОН. (ОНА). — Міністер заграничних справ Едвард Рачинський сказав на засіданні „Ради Народовей" в Льондоні, що тисячам польських робітників в неокупованій Франції грозить депортація до Німеччини на тяжкі роботи.

Більшість членів „Ради Народовей" ухвалила, щоби польське правительство зірвало з Лявалем пів-офіціяльні дипльоматичні зносини. Лаваль уряд співпрацює з німцями і з ним нема що панькатися, казали вони. Та крайно праві члени вище згаданої польської ради противились зірванню дипльоматичних зносин з урядом у Віші. Вони доказували, що як Польща не матиме свого представника у Віші, то польські громадяни в неокупованій Франції не будуть мати ніякої опіки й оборони.

ПОЛЬСЬКО - ЖИДІВСЬКІ ВІДНОСИНИ.

ЛОНДОН, (ОНА). — В Льондоні відбулось недавно приняття для повернувших з Шангаю жидів, на якім виступав з промовою шеф відділу національних меншостей при польськім уряді, проф. Олгерд Гурка. Він сказав, що польський уряд має на цілі плекати добрі польсько-жидівські відносини, та що він буде старатися робити так, щоби не було ніяких непотрібних терть. Що було, то минулося і треба всі непорозуміння забути, казав він, переживаємо критичні часи і справа Польщі вимагає того, щоби всі її громадяни працювали разом і спільними силами боролися з лютим ворогом.

Проф. Гурка заявив, що польський уряд уважає польських громадян жидівського походження за таких добрих і вірних як і родовитих поляків.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Адмірал Е. Дж. Кінґ

Головний командант фльоти Злучених Держав, адмірал Ернест Джозеф Кінґ, це перший морський старшина в Америці, що займає рівночасно становище Начальника Морських Операцій. Дотепер звичайно тими двома відділами фльотної команди завідували окремі люди. Адмірал Кінґ як начальник обидвох, не тільки командує безпосередно фльотами американською атлянтійською, тихоокеанською, приазійською і европейською, але також має рішальний голос при укладанні далекосяглих операційних плянів і у справах постачання та розбудови фльоти. При постійно зростаючому числі воєнних кораблів і субмарин, а також в обличчі незвичайного розросту і уліпшення авіяції, обидва становища вимагають людини з величезним досвідом і з основним знанням всіх ділянок морської служби.

Адмірал Кінґ має такий досвід і знання. З молодих літ він цікавився морськими справами, хоч родився, як син залізничного механіка, далеко від морських берегів, у Лорейн в Огайо, 23-го листопада 1878 р. Після вимаганих екзаменів його приняли до Морської Академії в Аннаполіс, Мд., яку він скінчив в 1901-му році. Ще як морський кадет він був членом залоги одного з кораблів, що виконував сторожеву службу на Атлянтику підчас американсько-еспанської війни.

Через 15 літ Е. Дж. Кінґ проходив звичайні службові ступні морського старшини, поки в 1916-му році його не призначено на становище помішника начальника штабу при адміралі Генрі Т. Мейо, що був командантом фльоти Злучених Держав в останній світовій війні. На тому становищі Кінґ набрався досвіду в командуванні воєнними кораблями, і то так у битвах, як і у конвойованні великих морських транспортів через загрожені субмаринами моря.

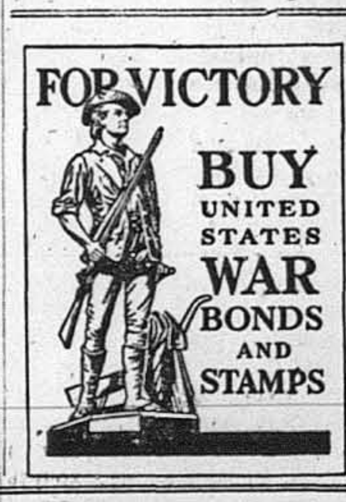
Після війни Кінґ став начальником бази підводних човнів в Ню Лондон, Конн. Підчас того періоду своєї служби він познайомився основно з цією ділянкою фльотної служби. Трапилось так, що в тому часі — раз у вересні 1925 р. і знову в грудні 1927 року, — американські субмарини „С-51" і „С-4" затонули. Адмірал Кінґ керував рятунковою акцією в обидвох випадках і виконав своє завдання так блискуче, що одержав за це високі відзначення.

Менш більш в тому самому часі Кінґ зацікавився морською авіяцією і хоч йому добігала пятьдесятка, навчився керувати величезними морськими літаками, але також студіював летунську воєнну тактику. Його перенесли до фльотної авіяції і призначили зразу командантом летунських баз, далі начальником повітряної розвідки, а накінець командантом летунських ударних сил. Деякий час адмірал Кінґ служив як начальник аеронавтичного бюра, яке є толовною командою усіх летунських установ фльоти.

В лютім 1941-го року президент Рузвелт призначив Кінґа командантом атлянтійської фльоти. В грудні того самого року, після Перл Гарбор, президент видав наказ, яким іменував Кінґа Начальником Морських Операцій і головним командантом усієї фльоти Злучених Держав.

Кінґ відомий, як гострий службіст, який вимагає точного виконування своїх наказів. Та разом з тим у тих-же наказах він залишає своїм підчиненим широке поле для власної ініціятиви щодо того, як вони виконають поставлені їм завдання. Звичайно Кінґ спокійний і вміє над собою панувати. Та горе тому, хто порушить його накази: тоді теперішний адмірал вміє „стукнути" так, що вповні оправдує порекло „Нітро-гліцерина", яке йому дали товариші ще у морський кадетській школі.

Президент має повне довіря до адмірала Кінґа. Таксамо мають його підчинені йому старшини. Дотеперішні досягнення американської фльоти під його командою, особливо постачання і перевіз воєнних матеріялів і війська через океани та оборона американських баз, показують, що він і його помішники на це довіря заслугують. — (Загальна Рада ФЛІС.).

НОВОВИБРАНИЙ ГУБЕРНАТОР НЮЙОРСЬКОГО СТЕЙТУ. — Усьміх, що його бачимо на обличчю Томаса Е. Дюї, оправданий, бо того дня, коли знято цю знимку, він зістав вибраний наступним губернатором нюйорського стейту. З ним проходжується в Сентрал Парку його дружина. Вертають з голосовання.

О. Івах.

На Зїзді Канадійських Письменників

(Спомин з 1934. р.).

(Докінчення)

Ось вже сидимо на горішньому чердаку прогулькового корабля. Корабель відпливає. Орхестра грає марш... Чудова музика. Глядимо на музикантів. Що за чудо?! Маленькі нїгри, китайчики чи індіяни? Подібні до китайчиків, та смагливіші. Значить, індіяни. Всі музиканти в літах від 12 до 15. Кількадесять їх, хлопчиків і дівчаток. Довідуюся від гостей з Кенори, що ці музикальні індіянські діти ходять до місцевої школи для індіян. Пливемо поміж десятки всякої величини островів. Майже всі покриті сосновим та смерековим лісом. Лише тут і там трапиться „лисий" острів... Поясняють мені, що коли пізно в осени вдарить в острів грім, сушняк запалюється і вся рістня на острові вигорає. Тоді на кілька років світить „лисиною" острів. Вкриється зеленню аж за пять-шість років! Насамперед росте осичина, опісля береза, та вкінці осичину витискає з острова соснина та смеречина. На декотрих островах видніються літнисько. Ось на тім острові біла хатчина-студія Ралф Коннора, що скриваєтся ось тут між нами на чердаку корабля як д-р Гордон...

Еге, щось у шлунку починає скоботати. Що воно? Не встиг я додуматися, що воно, бо наднесли перекуску у величеньких пакунках і скобот у шлунку припинився... Їмо та ласуємо, бо виголодалися. Хоч і якою красою годуй очі, то шлунок домагається таки матеріяльної, та ще й смачної поживи... От вже замок отой простяк, та матеріялістичнок... І знов очі можуть глядіти на красу природи. От вже доплиаємо до індіянської оселі. Індіяни стріляють нам на привіт. Висідаємо й чимчикуємо в індіянське село, де на майдані будуть відбуватися танки. По середині обгородженого майдану стоїть великий бубон, мов цебер перевернений догори дном. Навколо нього сидить сімох індіян і ритмічно бють палками у бубон і галакають. Відбуваються танки. Індіяни, повбирані в свої національні костюми, танцюють. Мальовничі вони, мов веселки. На убраннях індіянок замісць торочків тисячі маленьких дзвіночків.

Танцюють індіяни по одному, по два, і гуртом. Танцюють діти, хлопчики і дівчата, і жінки. Дивна музика й танки! Танкова музика монотонна. В поезії я назвав би її ямбовою ритмікою. Чергуються тільки тихші й голосніші удари, один по одному. Тільки та-там, та-там, та-там, і так в безконечність. Танцюристи час до часу згинаються й визбирують з трави гроші... Так нагороджають їх глядачі. Обуруюся на глядачів. Ну, і нащож так понижувати людську гідність хоч би й цих дітей пущі?! Щож то вони жебраки?! І відходжу геть в село.

Ось там виглядає з хижки розпатлана стара індіянка. Там стоїть така старенька бабуся, що могла колись бачити й воєнні індіянські паввавитанки. Он там вишкрібує ринку індіянятко. Там пес костомаху гризе... Чомусь тяжко стає мені на душі, і я вертаюся в сторону корабля. Сідаю на пеньок, виймаю з кишені книжечку віршів Лілії Брукс, яку дала мені сама авторка, коли ми приглядалися на танки індіян, і читаю.

Вкінці індіянська музика стихає і ми всідаємо на корабель. Кажуть прогульковці, що індіянський чіф виголосив і промову, і то по індіянськи. Шкода, що не чув. Цікаво мені, як звучить промова в індіянській мові. Та годі жалувати. Хочеться, щоб корабель якнайскорше привіз нас назад до „дому". Чуюся втомленим. Хочу спочинку. У пристані висідаємо. Я йду до своєї хатчини й обминаю з себе порохи та втому... Жду на вечерю. Входить проф. Корконел. Кажу, що жду на вечерю. Та він каже, що ми вже зїли свою вечерю на кораблі... Он як! А я таки їсти ще хочу.

Виймає професор свою перекуску й дає, щоб заспокоїти мій ненаситний шлунок. Щасливий професор, бо жінку має! Перекуску йому на дорогу зготовила, якою я тепер покріпився... Їм та й думаю собі, що таки не добре ходити самому по світі...

Увечір у салі засідань танець відбувався. Я посидів при вході до салі з старенським поетом Ґіббоном, розказав йому дещо про українські пісні, і дочекався ще горіятка кави... Старенький поет попросив мене, щоб я конечно прислав йому до Монтреалу кілька збірників українських пісень знотами, побажав мені щасливої ночі, і ми потупцювали до своїх хаток спати.

В пятницю, 29. червня, між іншим, виявалася була дуже цікава дебата над тим, яких оповідань потребують канадійські журнали. Головним референтом був п. Бравнел, редактор журналу „Нешонел Гом Монтлі". Аж піря летіло, як обрушилися повістярі й почали напаствувати бідного редактора за його літературний смак, щодо оповідань... Ну, а дійсна вина не його, а властителів журналів.

Хоч деякі формальні справи товариства мали обговорюватися ще в суботу, я і проф. Кирконел постановили відїхати в третій годині пополудні.

Ось я вже готовий до відїзду. Човен вже жде в пристані. Попрощався з деким і йду вже по сходах готелю. В ту мить набігає панна Ваніта О'Коннор і просить мене, щоб написати їй в книжку автографічний вірш. Сідаю на сходах і пишу, а вона біжить до пристані, щоб задержати човен ще кілька хвилин. Скінчив писати, попрощався з задиханою письменницею й побіг до хатчини за валізою, а звідти, теж вже задиханий, до пристані та й вскочив у човен.

На поїзді не вкучилося, бо сидів з проф. Кирконелом в одній лавці. Говорили й читали. Професор читав, а я більше приглядався людям, особливо жінкам...

Для Народу Працювати — Це Камінь Глодати

В канадійським часописі „Новий Шлях" читаємо під повищим наголовком про „дар вдячности" від Українського Національного Обєднання Канади для старенького генерала В. Сікевича, а з тим і такі слушні завваги:

„Невдячність супроти всіх заслужених народних працівників і провідників — прямо ввійшла в традицію, стала звичаєвим законом українців. Майже кожний знатний українець, що вповні посвятив своє життя на службу свого народу, як не помер передчасною смертю з матеріяльної нужду, то нужда й опущення вбили його на старості років. Та це не значить, що український народ не цінить своїх народних працівників і провідників. Він цінить і памятає їхні заслуги мабуть довше, як будькотрий інший народ вартість і заслуги своїх діячів. Одначе як у більшості східних азійських народів людину можна узнати героєм допера по її смерті, так і в нас виявляється вартість і заслуги наших провідних людей звичайно аж тоді, як їх уже немає між нами, цебто як уже померли. Як тільки помре така опущена й недоцінювана провідна людина, то зараз таки на її гробі ми в сльозах розпливаємося, вихваляючи її великі заслуги для народньої справи. Часто навіть ставимо на їхніх могилах величаві памятники — з вдячности за їхню працю для народу. Справді, ми знаємо оцінювати народню працю наших відданих працівників. Шкода тільки, що аж по їхній смерті, яку вбільшості спричинює наша невдячність до них за життя...

„Скільки додаткотих років цінної праці для народу дав би був неодин із наших працівників, якби ми оцінювали його працю для нас за їхнього життя і недопускали до того, щоб вони мучились у матеріяльній нужді і вкінці гинули передчасною смертю?! Скільки цінних вказівок із свого довголітнього досвіду далиб нам наші народні діячі, якби ми давали їм спромогу спокійно і хоч у сякій-такій вигоді доживати віку!? Жах збірає, як подумаємо, скільки то цінних, самовідречених працівників народних тратимо ми через нашу невдячність до них живучих... А як досадно, боляче й соромно щирій людині слухати тих пересадно розніжнених і в словах висловлюваних похвал на свіжих гробах тих, які особливо з нашої вини пішли в ті гроби!

— Народня праця невдячна — завжди чуємо серед нас! І це правда, боляча, але дійсна правда. Є в деяких диких народів такий звичай, що як хто дуже багато заслужився чимсь для загалу, то в цілі виявлення своєї любови до даної заслуженої особи справлять в її честь великий пир, на якому її вбють, спечуть і зїдять...

„Та це лише в дикунів так водиться, і то не у всіх... А в нас зїдять такого живцем, і не відразу, а так помаленьку, повільно. Зїдять, а на його могилі ревно поплачуть і на недогризених кістках памятник поставлять...

„Жахлива доля кожного відданого народові українського працівника, що своє життя посвятить на працю для народу. Коли це зміниться? Та й чи взагалі зміниться? Ми віримо, що зміниться. Бо знає мо, що наш народ також іде вперід, як всі інші народи. Віримо, що той шкідливий, дикий звичаєвий закон, який каже бути невдячним супроти своїх відданих народних працівників — остаточно буде зломаний, унеможливлений. Віримо, що остаточно працювати для народу буде не те саме, що „камінь глодати й по терні ходити"; віримо, що народня праця буде вдячна".

Франц Коковський.

СЕРЕНАДА

Леся була гарна собі дівчинка і нас бодай з десятьох любилося в ній. Гарна дівчинка, милі, теплі, весняні вечорі, а в кождого з нас по два золоті паски на ковніри шкільного мундурка тай горяче серце на додаток, тож не дивниця, що ми любилися. Всі квіти з городів місточка мандрували ночами під її вікна, всі години вільні від науки проводили ми на тому, що волочилися попри її хату. Дарма, що батько її вовком на нас дивився, дарма, що аж господар кляси в цю справу вмішався та загрозив, що кого стріне на тій вуличці, на місці вибе.

А наш господар кляси не жартував! Сердечно добра людина, не пошкодив би був інколи ніякому учеників у школі, але як хто заслужив, то вибив і витовк так, що побитий довго памятав.

Та чого чоловік не перенесе для любови, а ще як той, що любить, має шіснацять літ та два золоті паски на ковнірі мундурка?

Любилося нас з десятьох, один був заздрий про другого, один хотів би другого від дівчини відсадити, але там, де нам загрожував спільний ворог та небезпека, були ми незвичайно солідарні. Разом ходили добувати квіти для Лесі, разом змовлялися, як перехитрити батька та вчителів, разом ходили вечорами виспівувати під її вікнами серенаду.

Серенада мусіла бути обовязково кожного погідного вечора. Особливож тоді, як Лесин батько сидів у „Бесіді" та грав в карти. Вимишкували ми все добре, та знали, що кожного четверга та суботи старий Любич, Лесин батько, в девятій мандрує до „Бесіди", а вертає коло одинацятої. Тоді ми ждали, щоби тільки міські сторожі в пів до девятої погасили нафтові лямпи, що блищали на вулицях міста, підходили аж під домик, де мешкали Любичі та виспівували серенаду.

Співали ми голосно, бо почували себе безпечно. Домик, де мешкали Любичі, був у городі, а від вулиці відділювала його ще пуста площа. Якби грозила небезпека, можна було легко втечи в огород, або висмикнутися площею в жидівські закамарки і чоловік був безпечний. З міськими сторожами жили ми добре, бо кожний з них волів дістати від нас кілька папіросок і вдавати, що нас не бачив, ніж обірвати каменем у голову, чи в плечі. А впрочім ґімназійна молодь мала тоді таку добру славу в місті, що кожний волів її радше не зачіпати.

При співанні серенади верховодив серед нас Радлинський. Мав гарний тенор, пхався у диріґенти і найсмілійший був із нас всіх. Співаючи, перелазив через плотик та ставав аж під самим вікном. Решта нас здержувалася за плотом та співали тільки „мурмурандо". За те Радлинський дерся нераз, аж у вухах лящіло. Здорові мав груди! А яка за те була втіха, як часами відчинилося віконце від кімнати, де спала Леся зі сестрою, а ми вчули „дякую", сказане її солодким голосочком.

В суботу перед Зеленими Святами, заки ще дехто з нашої пачки відїхав домів, змовилися ми знову заспівати Лесі серенаду. „Патруля" наша донесла нам по девятій годині, що старий Любич пішов до бесіди". Господар кляси поїхав ще пополудні до свояків, на село, а ми безпечно поманджали під Лесині вікна.

Радлинський був того дня при голосі тай конче хотів співати, бо в ночі їхав на два дні до дому, то й серце йому з розпуки краялося. Бо подумати лише: два дні не буде бачити любої дівчини!

Тихо-тихенько підкрадалися ми аж під пліт Лесиної хати. Радлинський переліз через пліт, роздав голоси і серенада почалася.

„Ясний місяць на блакиті,
„все сповила тиха ніч;
„серед зелені та квітів — —
виводив мов дзвіночком Радлинський —
„Спи кохана, добра ніч".
підхоплював хор.

Віконце від дівочої кімнати трошки відчинилося та хтось замахав крізь вікно рукою. Нас те ще більше підбадьорило. А Радлинський пер, мало зі шкіри не вискакував:

„Анґел злине над тобою,
„берегти ме від злих снів,
„а любов моя — — —

... ів ту мить ми почули рівночасно лоскіт, немов хтось тріпав палицею чиїсь плечі та крик Радлинського: „Ой-ой-ой!!"

Чимскорше кинулися ми навтікача, а за нами лунав крик старого Любича:

— А спати, смаркачі! А до книжки!

Радлинський на свята до дому не поїхав, бо втікаючи перед старим Любичом, що тихцем із „Бесіди" скорше вернувся, подер на плоті „гардеробу", а ми всі рішили ізза такого негостинного приняття Лесі більше серенади не співати.

ГОЛЯНДСЬКІ ПАТРІОТИ ПРОТИ НІМЦІВ.

ЛОНДОН. — За донесеннями з Москви, голяндські патріоти напали на німецький транспортовий літак, що мусів осісти на полях коло Алькмару, коло 20 миль на північ від Амстердаму. Голяндці перебили залогу літака, забрали з нього зброю й документи, спалили літак і пропали без сліду. Німецька влада розписала за ними стежні листи, називаючи їх комуністами, та загрозила репресіями населенню на випадок, як справники не будуть відкриті.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФРАНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, відбудуться в суботу, 7. листопаду, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 2171 Вакелінґ ул. Просимо всіх членів бути приявними на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів, щоби прийшли вирівнати свої залеглости. Просимо також не забувати за приєднування нових членів, як старших так і дітей. — М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 8. листопаду, в 1. годині пополудні, в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагоджения. — М. Паранич.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 8. листопаду, в годині 1. пополудні, в парохіяльній салі, 1944 В. Ірі вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Члени, що довгують вкладки, повинні прийти і заплатити ще перед новим роком, щоб не переностии довгу з року на рік. Тепер майже кожний працює і може заплатити. Ми постановили, що не має бути ані цента довгу на членах до нового року. Хто з членів не заплатить буде суспендований перед новим роком. — За уряд: А. Семчук, предс.; К. Ґавлічинський, кас.; М. Горний, секр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 7. листопаду, в годині 7. ввечір, 435 Мейн ул., St. Boniface Hall, Peterson, N. J. Просимо всіх прийти на ці збори. — С. Дворецький, предс.; Іван Бурнас, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. листопаду, в годині 7. ввечір, в гали церковній. Взиваємо членів прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження і буде вибір комітету на баль. Просимо членів вирівнати свій залеглий довг, бо інакше будуть суспендовані, а члени, котрі взяли позичку в У. Н. Союзі, можуть сплачувтаи її навіть у малих ратах. Процент від позички члени повинні платити кожного року. — За уряд: М. Гречин, предс.; Н. Манорек, кас.; М. Курій, рек. секр.; Марія Обуховський, фін. секр., 130 — 1st Ave., New York City.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН, ч. 664. Втеча.

Пливучи бистро Тарзан таки заплив на мілину, на котрій морський хижак не міг його досягнути. Запоровши животом в пісок, шарк завернув на море.

А Тарзан попрямував на суходіл, на котрім радісно зустріли його його товариші, котрі приглядались тій боротьбі з шарком. Тарзан був задуманий.

Справді змагання з шарком увінчались успіхом, але в часі цеї боротьби він мусів зректися з каменів, так потрібних для злагодження гачка на рибу.

„Який гіркий сміх!" заговорив один з приявних. „Ми створили таку велику цивілізацію, а ось серед тих обставин ми такі безрадні і тяжко нам спорядити навіть гачка на риби!"